

DEMOKRASİ VE İNSAN HAKLARI

EŞİTSİZ DEMOKRASİLER: PARLAMENTODA KİMLER OTUR(M)UYOR?

Beş AGİT ülkesinde parlamentonun sosyal yapısı

»Wer sitzt (nicht) im Parlament?«
başlıklı orijinal metnin çevirisi.
Yazarlar: Armin Schäfer ve Lea Elsässer.
Haziran 2022

Bu çalışmada beş ülke (Fransa, İngiltere, Polonya, İspanya, Türkiye) parlamentosunun bugünkü sosyal yapısı cinsiyet, yaş, eğitim ve sosyal sınıf kategorilerinde incelemektedir.

Kadınlar %50 daha az temsil edilirken, yetersiz temsil oranı ülkeler arasında büyük farklılıklar göstermektedir. Ayrıca gençler de yetersiz temsil edilmektedir.

En yüksek homojenlik düzeyinin eğitim ve sosyal sınıf kategorisinde olduğu görülüyor. Üniversite mezunlarının oranı %85'in üzerindeyken işçi sınıfı ve orta hizmet sınıfı parlamentoda nadiren temsil edilmektedir. Mevcut araştırmalar bu yetersiz temsilin siyasi süreçte söz konusu grupların görüşlerine dair farkındalık eksikliği yaratacağını ileri sürüyor.

İçindekiler

	GİRİŞ	2
1	(EKSİK) TANIMLAYICI TEMSİLİN ETKİLERİ	4
2	VERİ VE YÖNTEM	6
	Örnekleme seçimi.....	6
	Veri seti	7
3	DEĞERLENDİRME	9
4	SONUÇ	16
	Kaynakça.....	18

GİRİŞ

Çoğu zengin sanayi ülkesinin parlamentosunda önceki yıllara nazaran daha çok kadın ve daha az “beyaz” yer alıyor. Birçok organizasyon, toplumsal hareket ve parti içi grup kadınların ve marjinal grupların daha fazla temsil edilmesi için başarıyla çalıştı. Bu çalışmalar daha uzun bir süre devam edecek gibi görünüyor ve çoğu yerde hala bariz bir temsil yetersizliği olsa da siyasi içerme artma eğiliminde. Bununla birlikte, yasama organlarında içermekten ziyade dışlamayı işaret eden bir başka eğilim de belirmiş durumda. Örneğin, son yıllarda, siyasi elitlerin “akademikleşmesine” (Best 2007; Bovens / Wille 2017) paralel olarak daha az ayrıcalıklı olan sosyal kesimlerin siyasi süreçten genel olarak çekildiği (Schäfer 2015) gözlemlenmektedir. Federal Almanya Parlamentosu’nda, örneğin, milletvekillerinin %85’i üniversite mezunuyken 709 üyeden sadece 9’u meslek eğitiminden geçmiş. İşçiler parlamentoda neredeyse hiç yok.

Bu gelişmede sosyal demokrat ve diğer sol partilerin önemli bir payı var, zira geçmişte işçileri parlamentoya gönderenler çoğunlukla bu partilerdi. 1960’ların başlarında İngiltere’de İşçi Partisi milletvekillerinin %35’i parlamentoya girmeden önce kol emeğine dayalı bir iş icra ediyorken, 2010’da bu oran %10’un altına inmiş durumda (Heath 2018). Benzer eğilimlere başka ülkelerde de rastlanmaktadır (Best 2007). Tabii milletvekillerinin mesleki arkaplanları başka yönlerden de değişti. Bazı ülkelerde gittikçe daha fazla milletvekilinin parlamentoya girmeden önceki meslek hayatının neredeyse tamamını siyasetle ilgili işlerde geçirdiği görülüyor. Dolayısıyla bu “kariyer politikacıları” parti veya siyasi hitabet çalışmaları dışındaki iş hayatıyla ilgili bir mesleki tecrübeye kolay kolay sahip olamazlar ve başarılı bir siyasi kariyere ziyadesiyle bağımlıdırlar (O’Grady 2019).

Peki, belli sosyal gruplar siyasi karar alma sürecinden neredeyse tamamen dışlanırken başka grupların bariz bir şekilde aşırı temsil edilmesinin demokratik süreç üzerinde ne gibi etkileri vardır? (Eksik) tanımlayıcı temsilin etkileri siyaset teorisinde uzun zamandan beridir tartışılmaktadır.¹ Son zamanlarda ampirik siyaset biliminden elde edilen bulgular daha güçlü bir “mevcudiyet politikası” (Phillips 1995) için gereken teorik argümanları güçlendirilmektedir. Yeni araştırmaların da gösterdiği gibi, düşük gelir ve meslek gruplarının eksik ta-

nımlayıcı temsili sonuçsuz değildir. Çeşitli çalışmalar alt grupların maddi çıkarlarının temsiline de bu durumdan olumsuz etkilendiğini göstermektedir. Mesela, hangi partiyle ilişkili olursa olsunlar, işçi sınıfından gelen milletvekilleri ekonomik ve sosyal konularda sol bir eğilim gösteriyor ve başka bir sosyal arkaplana sahip partidaşlarına göre daha ilerici ekonomik ve sosyal politikaları savunma eğiliminde oluyorlar (Borwein 2021; Carnes 2012; O’Grady 2019; Hemingway 2020). Buradaki temel argüman şudur: (Mesleki) sosyalleşme bir insanın siyasi inancını ve neyin bir siyasi sorun olarak algılanacağına dair görüş açısını güçlü bir şekilde biçimlendirir (Kitschelt / Rehm 2014). Görüldüğü üzere, bu bulgular kadınlar ve ırkçılıktan etkilenen gruplarla ilgili uzun süredir yoğun bir şekilde araştırılan bir şeyi teyit ediyor: Parlamentoda alınacak kararlar, aynı zamanda orada kimin temsil edildiğinden de etkilenmektedir.

Aşağıdaki analizin amacı, bu arkaplana dayalı olarak, AGİT bölgesinden seçilmiş parlamentoların yapısını çeşitli sosyal özellikler temelinde daha yakından incelemektir. Parlamentoların cinsiyet veya yaşa göre bileşimiyle ilgili verilerin durumu nispeten iyi olsa da özellikle milletvekillerinin sosyo-ekonomik konumuyla ilgili veriler nadiren sistematik olarak kaydedilmiştir. Bu rapor Fransa, İngiltere, Polonya, İspanya ve Türkiye üzerine odaklanmakta, yaş ve cinsiyetin yanı sıra bitirilen en son okulu ve milletvekilinin parlamentoya girmen önce icra ettiği mesleğe dayalı olarak sosyal sınıfı da kayıt altına almaktadır². Böylelikle bölgesel ve kurumsal olarak farklı ülkeler arasındaki benzerlik ve ayrımları kapsamlı bir şekilde tablolamak ve incelemek mümkün hale gelmektedir. Araştırılan ülkelerin parlamentoları özellikle temsil edilen kadın oranı bazında önemli farklılıklar gösterirken, milletvekillerinin sosyal-ekonomik konumu bakımından oldukça birbirlerine benzemektedir. Tüm ülkelerde orta ve düşük örgün eğitim düzeyine sahip insanlar oldukça yetersiz temsil edilirken, milletvekillerinin %85’ini üniversite mezunları oluşturmaktadır. Üretim ve hizmet sektöründe çalışan işçiler de orta hizmet sınıfında çalışan insanlar gibi oldukça yetersiz temsil edilmektedir. İstihdam sınıflarına göz atıldığında salt eğitim düzeyinde gördüğümüzden daha farklı bir tablo orta-

¹ Milletvekilleri önemli (dış) sosyal özellikleri ve tecrübeleri temsil edilenlerle paylaştığında *tanımlayıcı temsilden söz edilir*.

² Potansiyel olarak ırkçılıktan etkilenen grupları da kayıt altına almak için göç geçmişi veya benzer özellikleri toplamak maalesef mümkün olmadı. Bunun en büyük nedeni, verilerin bireysel anketlere değil, parlamentoların web siteleri ve milletvekillerinin sosyal medya profilleri gibi kamuya açık kaynaklara dayanmasıydı.

ya çıkmaktadır. Ülkeler arasında kıyaslandığında üst hizmet sınıfından (akademik meslekler) gelen milletvekillerinin yapısı aşağıdaki gibi farklılık göstermektedir: Örneğin Türkiye’de milletvekillerinin büyük bir bölümü girişimcilerden ve serbest meslek sahiplerinden oluşurken, Polonya’da sosyo-kültürel uzmanların oranı (akademik mesleklerde, örneğin eğitim ve sosyal alanda) özellikle yüksektir. Ancak işçiler sadece parlamentoların tümünde değil tüm partilerde de yetersiz temsil edilmektedir. Bulgular, toplamda, daha az ayrıcalıklı sosyal sınıflardan gelen insanların yeterince temsil edilmemesinin, gelecekte hem araştırmalarda hem de kamusal tartışmalarda daha çok yer verilmesi gereken ve ülkeleri aşan bir fenomen olduğunu ortaya koymaktadır.

1

(EKSİK) TANIMLAYICI TEMSİLİN ETKİLERİ

Siyasi temsil hakkındaki yaygın görüşe göre siyasi temsilcilerin esas görevi, kararlarında halkın isteklerini dikkate almak ve duyarlı bir şekilde onların çıkarları doğrultusunda davranmaktır (Pitkin 1967: 209). Bu görüşe göre temsilin kalitesi farklı sosyal grupların temsilciler içindeki sayısal ağırlığına göre belirlenemez. *Kimin* temsil ettiği değil, *nasıl* temsil ettiği önemlidir. Seçmenler için önemli olan kim tarafından temsil edildiği değil, çıkarlarının temsil edilmesidir (bkz. Griffiths / Wollheim 1960'taki "Tartışma"). Ancak siyasi temsille ilgili bu anlayış normatif ve ampirik araştırmalarda giderek daha fazla sorgulanmaktadır. "Mevcudiyet politikası" (Phillips 1995) başlığı altında, istekleriyle yeterince ilgilenilmesi ve demokratik eşitliğin sağlanması için hangi grupların parlamentoda temsil garantisinin olacağı üzerinden bir tartışma yürütülmektedir. Tanımlayıcı temsilin savunucuları nüfusun parlamentoda birebir temsil edilmesine karşı ileri sürülen bazı itirazlarla hemfikir olsa da parlamentonun yapısının önemsiz olmadığı görüşünde ısrar etmektedir.

Bu görüş sahiplerinin çıkış noktası bazı sosyal grupların tarihsel olarak belirlenmiş bir yapısal ayrımcılık nedeniyle siyasi olarak yetersiz temsil edildikleridir. Mesele, diğerlerinin yanı sıra, kendini özellikle yasama organlarında sayısal olarak yetersiz temsil edilmeye dışavurmaktadır (Mansbridge 1999; Williams 1998). Söz konusu grupların üyeleri ayrımcılıklı grupların yaşamadığı ortak (ayrımcılık) deneyimlerine sahip oldukları için, ilgili siyasi konulara dair bakış açıları ve konumları onlarınkinden farklılaşır. Bu nedenle temsil oranlarının artması sadece "sembolik" temsile yol açmıyor, önceden görmezden gelinen perspektiflerin dahil edilmesine de imkân tanıyor (Mansbridge 1999; Phillips 1995). Bu görüşe göre, örneğin, daha fazla kadın milletvekili olsaydı, parlamentoda temsil edilen kadınlar farklı partilerden dahi olsalar, siyasi kararlar alındığında kadınların sorunlarına karşı daha duyarlı bir parlamento oluşması ihtimali artacaktı. Bununla açıkça cinsiyetin diğer tüm farklılıkları geriye ittiği iddia edilmemektedir, sadece kadınların bazı konularda benzer bakış açıları olduğu ve/veya başka türlü dikkate alınmayan konular gündeme getirdikleri varsayılmaktadır.

Parlamentoların sosyal yapılarının alınan kararlar üzerinde ne gibi etkileri olduğuyla ampirik olarak ilgilenen araştırmalar bu argümanlara dayanıyor. Son yıllarda kadınların parlamentoda daha fazla temsil edilmesinin etkileriyle ilgili çok sayıda çalışma yayınlandı (Wängnerud 2009). Bu araştırmalara göre

re kadın milletvekilleri bazı konularda, hem parlamento çalışmalarındaki tutumları hem de öncelikleri bakımından erkek meslektaşlarından önemli ölçüde farklılık göstermektedir. Kadın milletvekilleri bakım hizmetleri, (kadın) sağlığı veya kadına yönelik şiddet gibi erkeklerden çok kadınları ilgilendiren konulara daha fazla öncelik vermektedir. Özellikle o konuda hala kesinleşmiş bir parti pozisyonu yoksa, böyle bir durum söz konusu olmaktadır (Espírito-Santo et al. 2020; Heidar / Pedersen 2006; Wängnerud / Sundell 2012). Ayrıca kabul edilen politikaların içeriği düzeyinde de daha az ya da çok kadın milletvekili olan parlamentolar arasında sistematik farklılıklar olduğu görülmektedir (Elsässer / Schäfer 2018; Funk / Philips 2019; Wängnerud / Sundell 2012). Araştırılan toplumda ırkçılığa maruz kalan azınlıkların temsiliyle ilgili çalışmalar da benzer sonuçlara varıyor (krş. örneğin Owens 2005; Baker / Cook 2005; Broockman 2013).

Son zamanlarda, sosyal ve ekonomik olarak daha az ayrımcılıklı gruplardan gelen milletvekillerinin düşük gelir ve meslek gruplarının çıkarlarını daha fazla savunup savunmadıkları sorusuyla ilgili benzer çalışmalar ortaya çıkmaya başladı. Bu çalışmaların en büyük motivasyon kaynağı, birçok ülkede alt sosyal sınıflarda artan bir siyasi marjinalleşmenin gözlemlendiğine dair bulgulardır. Bunu, bir yandan siyasi katılımın azalmasında, diğer yandansa siyasi kararların alt sınıfların sorunları ve siyasi tercihleri pahasına sistematik olarak çarpıtılmasında görmek mümkün (Gilens / Page 2014; Elsässer et al. 2021; Schakel 2021). Birçok araştırmacı, bu arka planda, ABD ve bazı Avrupa ve Latin Amerika ülkeleri için işçi sınıfından gelen milletvekillerinin parlamento çalışmalarında sistematik olarak farklı tutumlar, öncelikler veya farklı (oy) davranışları gösterip göstermediklerini araştırdı. Carnes (2013), ABD özelinde işçi sınıfından gelen milletvekillerinin, örneğin ekonomi, işgücü piyasası veya sosyal politika konularındaki siyasi fikirlerinin üst sınıflardan gelenlerin fikirlerinden farklı olduğunu göstermektedir. Başka politikaları destekliyorlar ve bazen de farklı oy veriyorlar, ancak bu milletvekillerinin meclisteki sayıları az olduğundan siyasi kararlar üzerinde önemli bir etki yapamıyorlar (Carnes 2013: 83). Güney Amerika ülkelerine göz atıldığında ve Arjantin üzerine yapılmış bir derinlemesine vaka çalışmasına bakıldığında, her ne kadar parlamenter sistemlerde oy davranışı son aşamada sosyal kökenden çok parti üyeliği tarafından belirleniyorsa da, işçi sınıfından gelen parlamenterlerin başka hedefleri savunmasının teyit edildiği görülüyor (Carnes 2015; Barnes / Saxton 2019).

Avrupa’da yapılan ülkeler arası bir çalışmada, Hemingway (2020) işçi sınıfından gelen milletvekillerinin ekonomik eşitsizliği daha güçlü bir şekilde dillendirdiklerini ve parlamento çalışmalarında sendika türü işçi örgütleriyle temas halinde olduklarını daha sık vurguladıklarını gösteriyor. Hayo ve Neumeier (2012), Almanya’da başbakanları farklı sosyal sınıflardan gelen eyaletlerin harcama önceliklerinin sistematik farklılıklar gösterdiğini vurgulamaktadır. Son olarak, O’Grady (2019) parlamento konuşmalarına dayanarak İngiliz Avam Kamarası’ndaki milletvekillerinin sosyal devlet reformları karşısında sosyal menşelerine göre farklı pozisyonlar aldıklarını kanıtlamıştır. İşçilerin tanımlayıcı temsiliinin 1980’li yıllardan itibaren hızla azalması ve onların yerine “kariyer politikacıları”nın geçmesi, İngiliz sosyal devletinin yeniden yapılanmasına omuz verdi. Bugüne kadar sosyal sınıfların eşit olmayan tanımlayıcı temsiliinin etkilerini ele alan sadece bir avuç çalışma yapılmış olsa da, eldeki sonuçlar “kim” sorusunun bu açıdan siyasi kararlar üzerinde etkileri olduğunu göstermektedir.

Aşağıda, seçilen beş ülke parlamentosunun yaş, cinsiyet, eğitim ve sosyal sınıf açısından yapısını bu sonuçlar bağlamında inceliyoruz.

2

VERİ VE YÖNTEM

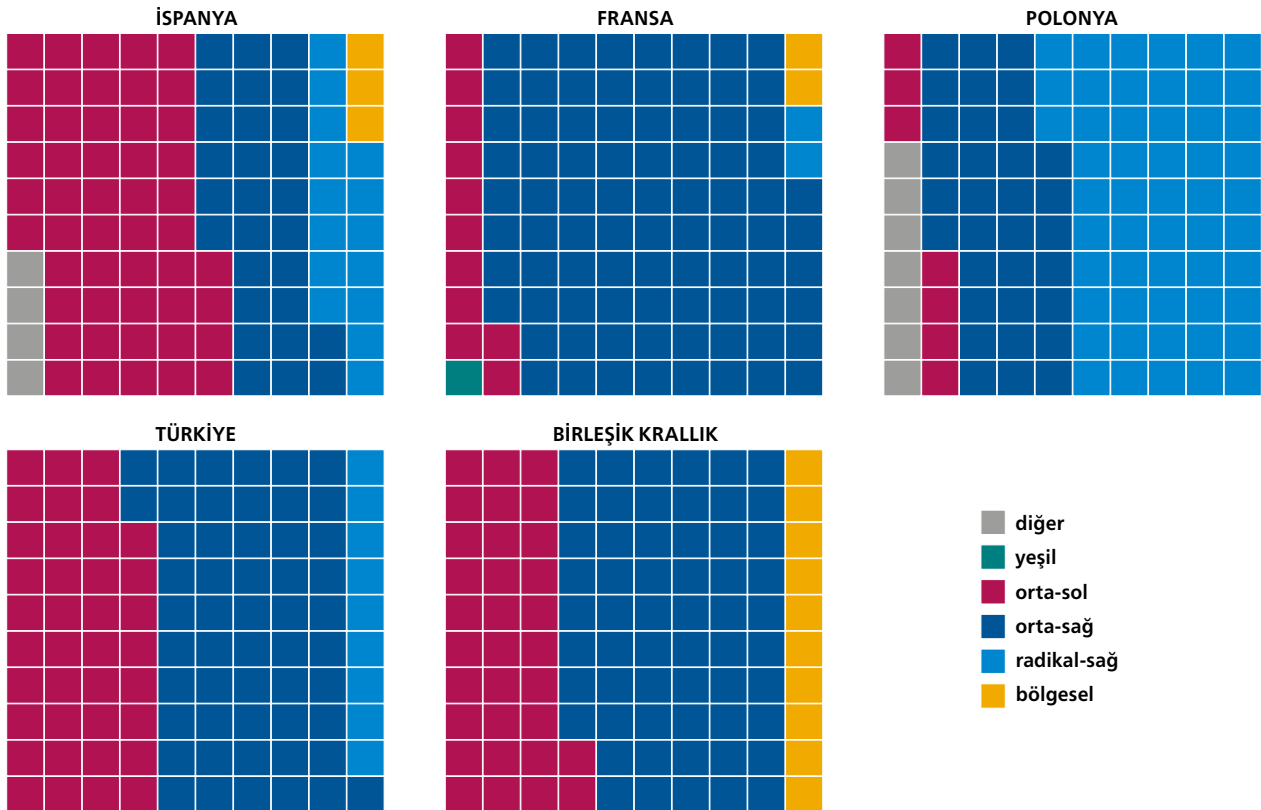
ÖRNEKLEM SEÇİMİ

Araştırmamız Fransa, İngiltere, Polonya, İspanya ve Türkiye özelinde yapılmıştır. Çalışmamızda her bir ülkenin mevcut yasama dönemindeki ulusal parlamento milletvekillerinin sosyal geçmişleri araştırıldı. Bu ülkeleri tercih etmenin amacı farklı bölgelerde olan ve farklı kurumsal yapılara sahip AGİT ülkelerinin özellikle seçim sistemleri bakımından dahil edilmesiydi. Örneğin, kadınların tanımlayıcı temsiline ilişkin yapılan araştırmalardan seçim yasası türünün kadın milletvekili sayısı üzerinde bir etkisinin olduğu biliniyor. Kadınlar nispi temsil sistemi ve liste usulü çoğunluk sistemlerinde daha iyi temsil edilme eğilimindedirler, çünkü adayların listelenmesi usulü, nispi temsile (gayri)resmi kurallarının uygulanmasını kolaylaştırmaktadır (Fortin-Rittberger et al. 2017; Kroeber et al. 2019).

Bu bağlamda, benzerlikleri ve farklılıkları daha iyi inceleyebilmek için, farklı seçim sistemlerine sahip ülkeleri çalışmaya dahil etmek mantıklı gözüküyor. Çalışmaya Fransa ve İngiltere (mutlak ve göreceli) çoğunluk oy sistemine sahip iki ülke ve (İspanya, Polonya ve Türkiye) nispi temsil sistemine sahip diğer üç ülke olarak katıldı. Bunun yanı sıra parlamentoların siyasi parti yapısı da bir rol oynamaktadır; çünkü partilerin ideolojik yönelimi parti üyeliğini ve dolayısıyla adayların sosyal yapısını da etkileyebilmektedir (Matthews / Kerevel 2021). Seçilen ülkeler bu bakımdan da büyük çeşitlilik göstermektedir: Şekil 1’de görülebileceği gibi, Fransa, İngiltere ve Türkiye’de merkez sağ partiler egemenken, İspanya’da sosyal demokrat PSOE partisi ve Polonya’da sağcı popülist Hukuk ve Adalet Partisi (PiS) en güçlü grubu temsil etmektedir. Şayet milletvekillerinin belirlenmesinde

Şekil 1

Parlamentoların siyasi parti yapısı (basitleştirilmiş)

farklı parti ailelerinde farklı örüntüler ortaya çıkıyorsa, araştırdığımız parlamentoların yapısının da farklı olması gerekecektir.

VERİ SETİ

Değerlendirme için, hem sosyo-demografik özellikler hem de beş ulusal parlamentonun tüm üyelerinin siyasi biyografisiyle ilgili bilgi içeren yeni bir veri seti oluşturuldu. Verilerin toplanması için bilgi kaynağı olarak öncelikle ulusal parlamentoların web siteleri ve milletvekillerinin sosyal medya profilleri kullanıldı. Veri toplamaya görevlendirilen tüm kişiler, ilgili ülkenin ulusal dilini akıcı bir şekilde konuşan ve siyasi sistemine aşina olanlardan seçildi ve böylece gerekli bilgiler mümkün olduğunca doğru bir şekilde toplandı.³

Siyasi biyografi bakımından milletvekillerinin ulusal parlamentoya ilk seçildikleri yıl baz alındı. Ayrıca, kişinin meclise girdiği parti (veya seçim listesi) kodlandı. Parti üyeliğini ülke bazında karşılaştırarak analiz edebilmek için, tüm partiler, partilerin ideolojik yönelimini karakterize eden parti aileleri şeklinde kategorize edilmiştir. Partiler, Armingeon vd.'nin

(2021) sınıflandırmasına göre kodlanmış ve aşağıda sıralanan parti aileleri şeklinde kategorize edilmiştir: Hem sosyal demokrat hem de sosyalist/komünist partileri kapsayan *sol partiler*; *yeşiller* veya *ekolojik partiler*; liberal, muhafazakar ve muhafazakar-dindar partileri kapsayan *merkez sağ partiler*; sağ popülist ve aşırı sağ partileri kapsayan *radikal sağ partiler* ve bir ülkede belirli bir bölgenin veya etnik grubun temsil edilmesini esas görev edinmiş *bölgesel partiler*.

Milletvekillerinin sosyo-demografik menşelerini kaydetmek için yaş, cinsiyet, eğitim ve meslek grupları ile ayrıştırılan sosyal sınıf bilgileri toplandı. Bitirdikleri en son okul baz alınarak milletvekilleri üç eğitim grubuna ayrıldı: Orta öğretimi bitirmeyen *düşük düzeyde örgün eğitim* almış olan kişiler; orta öğretimi bitiren (Almanya'da *Abitur* veya tamamlanmış bir meslek eğitimiyle kıyaslanabilir) *orta düzeyde örgün eğitim* almış olan kişiler; (mesleki) yüksek okul bitirmiş veya doktora yapmış *yüksek düzeyde örgün eğitim* almış olan kişiler.

Milletvekillerinin sosyal sınıfı, sınıfları işgücü piyasasındaki mesleki konumuna göre tanımlayan Oesch'in (2006) sınıf şeması kullanılarak kodlanmıştır. Sınıf şemasına meslek olarak milletvekilinin meclise girmeden önce icra ettiği son meslek yazıldı. Bu şema, sanayi sonrası toplumlarda değişen meslek yapılarını - özellikle genişleyen hizmet sektörünü ve kadınların istihdamda giderek daha fazla yer almasını - kayda almak için meslekleri iki boyutta ayırır. Şekil 2'de görüldüğü gibi,

3 Bu noktada harika iş birlikleri için Emad Al Hayek, Hanna-Maria Paul, Susanna Seperant, Steffen Verheyen ve Mustafa Yıldız'a teşekkürü borç biliyoruz.

Şekil 2
Oesch'in 16 istihdam sınıfını kapsayan sınıf şeması

	İşçiler			Serbest çalışanlar	
	İdari çalışma mantığı	Personel arası çalışma mantığı	Teknik çalışma mantığı	Bağımsız çalışma mantığı	
Akademik meslekler	Üst yönetim Muhasebeciler, bakanlık görevlileri, reklamcılar	Sosyo-kültürel uzmanlar Ortaöğretim öğretmenleri, doktorlar, üniversite hocaları	Teknik uzmanlar Mühendisler, BT uzmanları	Serbest meslekler Avukatlar, yerleşik doktorlar, serbest işletme danışmanları	Girişimciler Genel müdürler, işletme sahipleri, çiftçiler
Yarı profesyonel çalışanları	Alt yönetim İdari profesyoneller, satış elemanları	Sosyo kültürel alanda yarı profesyonel çalışanlar Sosyal hizmet uzmanları, ilköğretim öğretmenleri	Teknik alanda yarı profesyonel çalışanlar Mühendislik alanı ve tıbbi alan teknisyenleri	Çalışanları olan küçük işletmeler	
Meslek eğitimi alınan meslekler	Kalifiye ofis çalışanları sekreterler, depolama	Kalifiye hizmet sağlayıcıları Satıcılar eğitimciler, bakıcılar	Kalifiye işçiler Elektrik teknisyenleri, inşaat elektrikçileri	Çalışanları olmayan küçük işletmeler	
Çalışarak öğrenilen meslekler	Rutin ofis çalışanları Çağrı merkezi temsilcileri	Rutin hizmetliler Garsonlar, temizlik personeli, güvenlik görevlileri	Rutin işçiler Tesis operatörleri, kargo işçileri		

meslekler dikey eksen üzerinde yeterlilik şartlarına göre sınıflandırılır. Bu şekilde akademik, yarı profesyonel ve meslek eğitimi alarak veya çalışarak öğrenilen meslekler arasında ayırım yapılabilir. Yatay eksendeysse meslekler arasında dayandıkları iş mantığına göre ayırım yapılmaktadır. Burada, eğitimin yanı sıra, faaliyet türünün de çalışanların perspektiflerini etkilediği varsayılmaktadır. Yani yöneticilik ve teknik meslekler, kişisel faaliyetler ve serbest çalışma arasında ayırım yapılmıştır. Bu ikili ayırım, benzer resmi yeterliklere sahip meslek grupları arasındaki farklılıkları ortaya çıkarmaya yardımcı olmaktadır.⁴

Oesch'in ilk sınıf şemasında, Şekil 2'de gösterilen 16 istihdam sınıfı arasında ayırım yapılır. İlgili sınıfın dışında, örneğin ilgili istihdam sınıfına giren bazı meslekler verilmiştir.⁵ Sınıf şemasının çok basitleştirilmiş bir versiyonu, 16 istihdam sınıfını dört kategoride özetlemektedir. Bunlar renkli işaretlenmiştir. Bu basitleştirilmiş şemaya göre, tüm akademik meslekler *üst hizmet sınıflarında* (açık kırmızı) toplanmaktadır. Burada çalışanların yanı sıra girişimciler ve serbest meslek sahipleri de yer almaktadır. Ayrıca *orta sınıfın* tüm yarı profesyonel çalışanları (sarı) ve meslek eğitimi alarak veya çalışarak öğrenilen meslekler *işçi* (mavi) olarak sınıflandırılmıştır. *Küçük esnaf* (gri) dört sınıftan oluşmaktadır. Değerlendirmelerde dört sınıf şeması ve daha çok ayrıştırılmış 16 sınıf şeması kullanılmaktadır.

Oesch'in 16 istihdam sınıflarının yanında *siyasetle ilgili mesleklerden* gelen milletvekilleri oranının kaydedildiği diğer bir meslek kategorisi de bulunuyor. Parlamenteoya girmeden önce bakanlıklarda, siyasi partilerde ve siyasi görüşlü vakıflarda veya tahsisli siyasi makamlarda (örneğin yerel eyalet parlamentosunda) icra edilen tüm meslekler bu kategoriye girmektedir. Bu "kariyer politikacıları"nın oranının birçok yerde arttığını ve bunun aynı zamanda siyasi tartışmanın içeriğini ve tarzını şekillendirdiğini varsaymak için iyi nedenlerimiz var (O'Grady 2019).

⁴ Bu iki boyutlu sınıf şeması ile örneğin parti tercihleri, sadece resmi yeterlikleri dikkate alan bir şemadan daha iyi açıklanabilir. (bkz. Oesch 2006: 277).

⁵ Ülkeler arasında karşılaştırma yapabilmek için kodlamada somut meslekler ISCO kodları (Uluslararası Çalışma Örgütü'nün *International Standard Classification of Occupations*) ile istihdam sınıflarına kategorize edilmiştir.

3

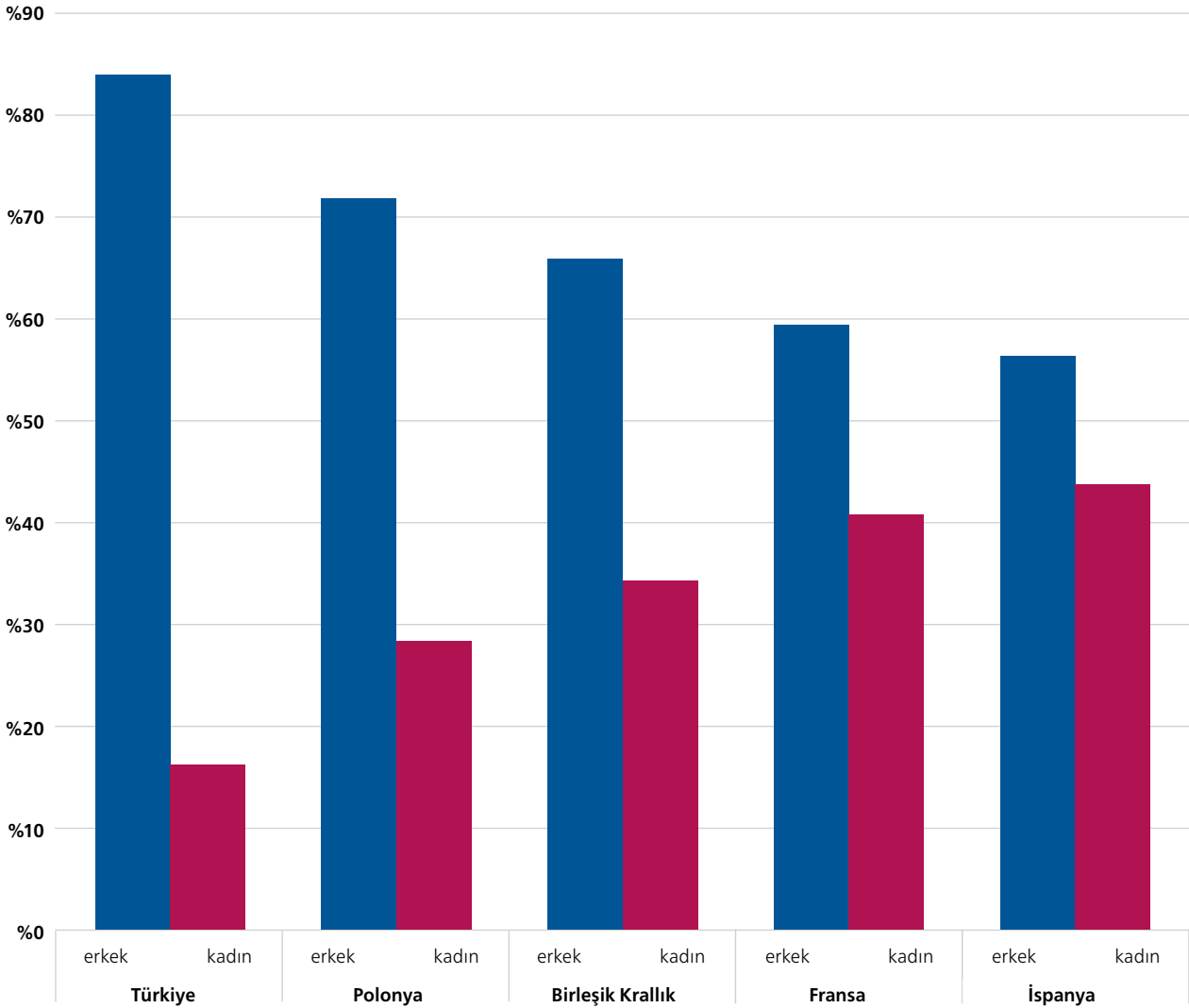
DEĞERLENDİRME

İlk adımda, beş parlamentonun yapısını cinsiyet ve yaş açısından inceliyoruz. Şekil 3'te gösterildiği gibi, kadın milletvekillerinin oranı araştırılan ülkeler arasında büyük farklılıklar göstermektedir. Bu oran İspanya ve Fransa'da %44 ve %41 ile en yüksekken, Türkiye'de sadece %16'da. Polonya %28 ve İngiltere %34 ile ortalamada. Bu ülkelerdeki kadın oranı Avrupa parlamentolarındaki ortalama kadın milletve-

killeri oranı olan %31'e tekabül ediyor.⁶ Bu farklılıkların nedenlerini daha ayrıntılı araştırmak bu çalışmanın kapsamında değildir.

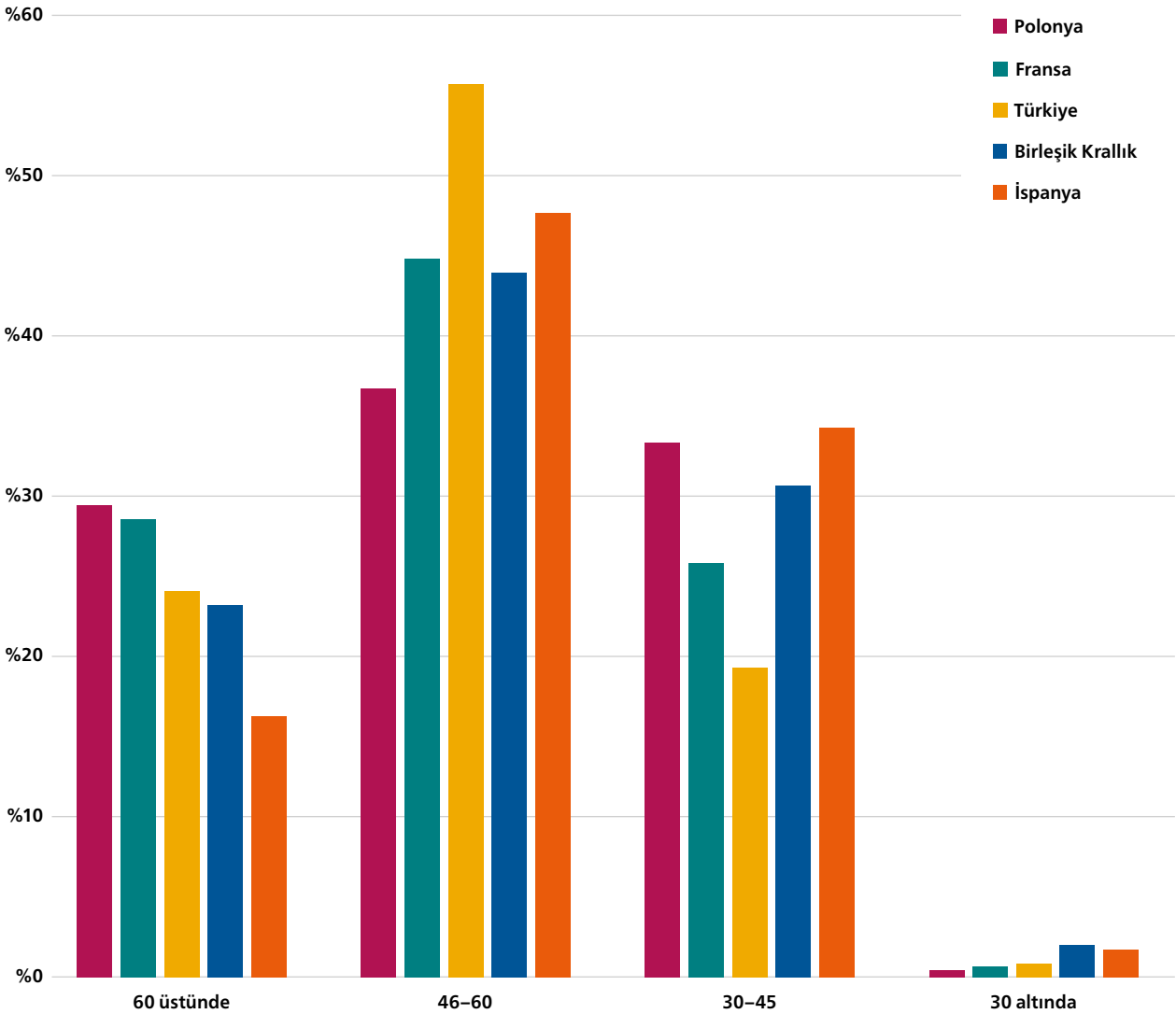
⁶ Parlamentolardaki kadınların oranına ilişkin güncel veriler *Inter-Parliamentary Union*'da mevcuttur: <https://www.ipu.org/women-in-politics-2021>.

Şekil 3
Cinsiyete göre parlamentoların yapısı

Şekil 4

Yaşa göre parlamentoların yapısı

Parlamentolarda temsil edilen yaş gruplarında heterojenlik daha azdır, ancak bu noktada da önemli farklılıklar göze çarpıyor (bkz. Şekil 4). Araştırılan tüm ülkelerin ortak özelliği 30 yaş altındakilerin parlamentolarda neredeyse hiç temsil edilmediği, ancak 60 yaşın üzerindekiilerin neredeyse tüm ülkelerde milletvekillerinin %20'si ile %30'unu oluşturduğudur. 60 yaşın üzerindekiilerin oranının sadece %16 olduğu İspanya bir istisna teşkil etmektedir. Bunun haricinde araştırılan tüm ülkelerdeki milletvekilleri en fazla 46 ila 60 yaş arasındadır.

Yaş ve cinsiyetle ilgili olarak ayrıca kadın milletvekili oranının, genç milletvekilleri arasında daha ileri yaş gruplarına göre sistematik olarak daha yüksek olup olmadığını sorusu da ilgi çekicidir. Durum böyle ise, kadın milletvekili oranının gelecekte artma eğiliminde olacağı varsayılabilir. Bu soruyu yanıtlamak için Şekil 5'te her ülkenin kadın ve erkek milletvekili sayısı yaş grubuna göre gösterilmektedir. Ancak, şekilden net bir örüntü açığa çıkmamaktadır – buna mukabil, kadınların tüm yaş gruplarında yetersiz temsil edildiği görülüyor. Bunu daha detaylı incelenmek için Şekil 6'da, her yaş gru-

bundaki kadın ve erkek milletvekillerinin yüzdelere gösterilmektedir. Bu şekilden de net bir örüntü çıkmayacağı anlaşıyor. Sadece Türkiye'de kadın milletvekillerinin oranı genç yaş gruplarında giderek artıyor. Fransa parlamentosunda da 30-45 yaş grubundaki kadın oranı ileri yaş gruplarına göre daha yüksek, ancak farklılıklar daha az belirgin gözüküyor. Buna karşılık Polonya, İspanya ve İngiltere'deki kadın oranı 30'dan itibaren tüm yaş gruplarında hemen hemen aynı. 30 yaş altı grubunda tablo standart olmaktan çıkıyor, ancak bunun sebebi bu gruptaki toplam milletvekili sayısının çok küçük olmasından kaynaklanıyor olabilir. İspanya ve İngiltere'deki kadın oranı burada %50'den bile yüksekken Polonya parlamentosunda 30 yaşın altında tek bir kadın bile yok. Bu bulgular genel olarak kadınların yetersiz temsili genç nesillerin gelmesiyle ortadan kalkmayacağını gösteriyor.

Araştırılan ülkelerin parlamentoları arasında yaş ve özellikle cinsiyet açısından belirgin farklılıklar olsa da milletvekillerinin eğitim düzeyleri çok büyük benzerlik gösteriyor (bkz. Şekil 7). Araştırılan tüm ülkelerde, tüm milletvekillerinin en az %85'i yüksek öğrenimini tamamlamış. Düşük eğitim düzeyi-

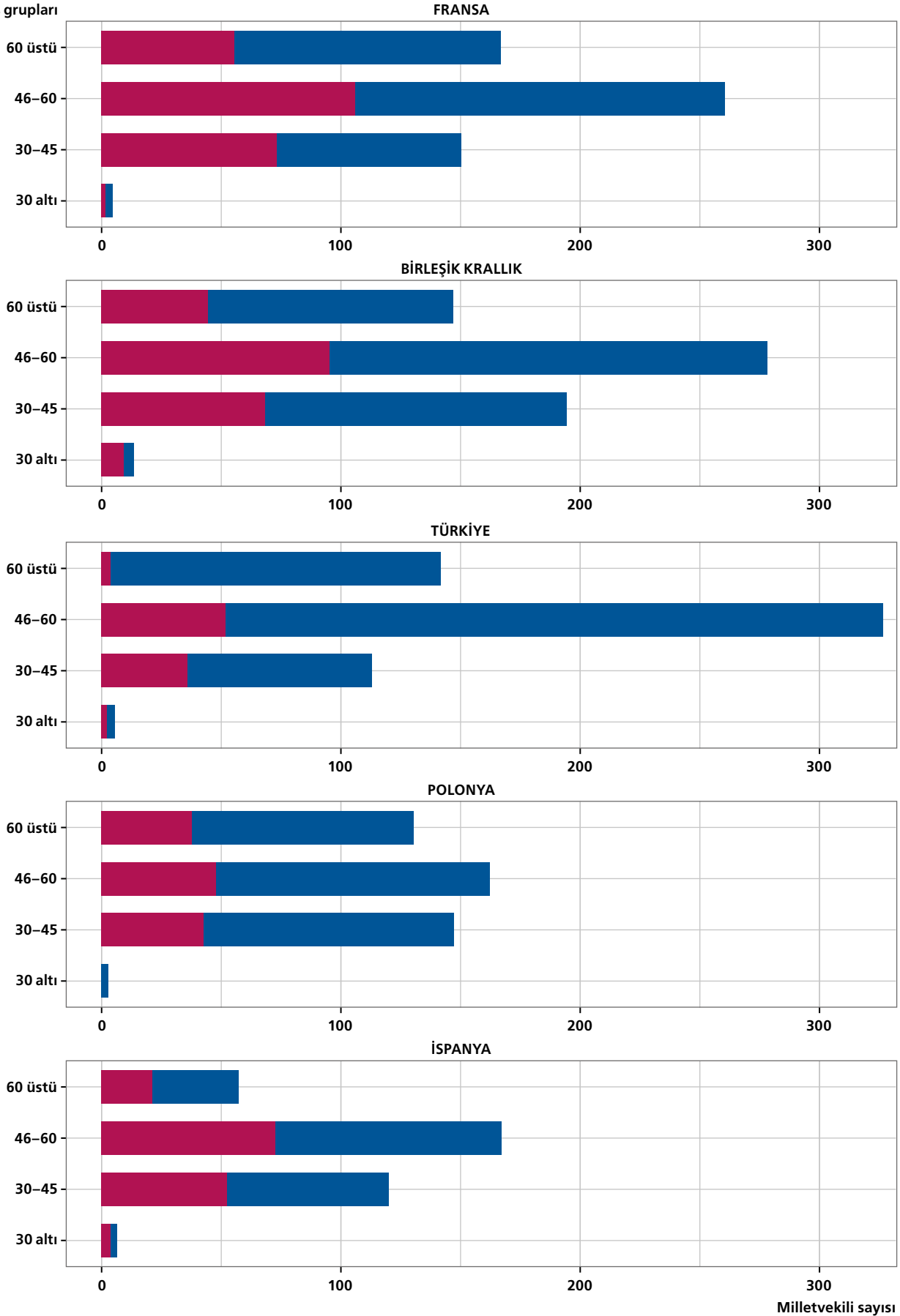
Şekil 5

Yaşa ve cinsiyete göre parlamentoların yapısı

kadın

erkek

Yaş grupları

Şekil 6

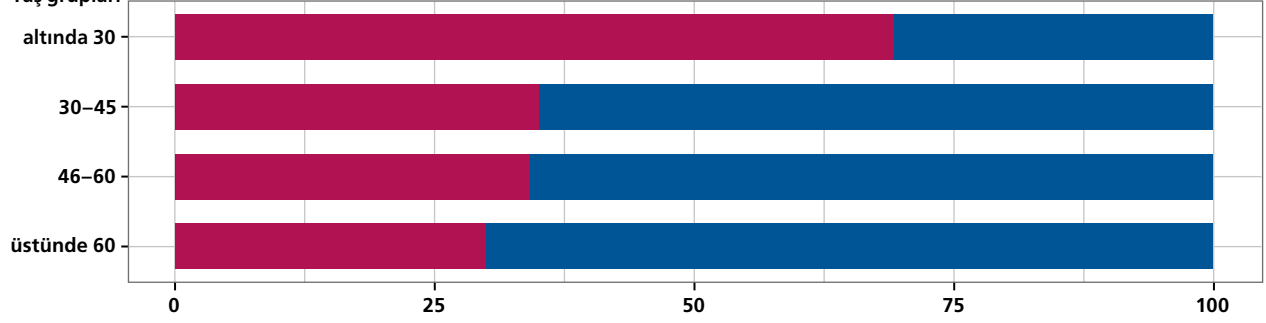
Yaşa ve cinsiyete göre parlamentoların yapısı (yaş gruplarının oranı)

kadın

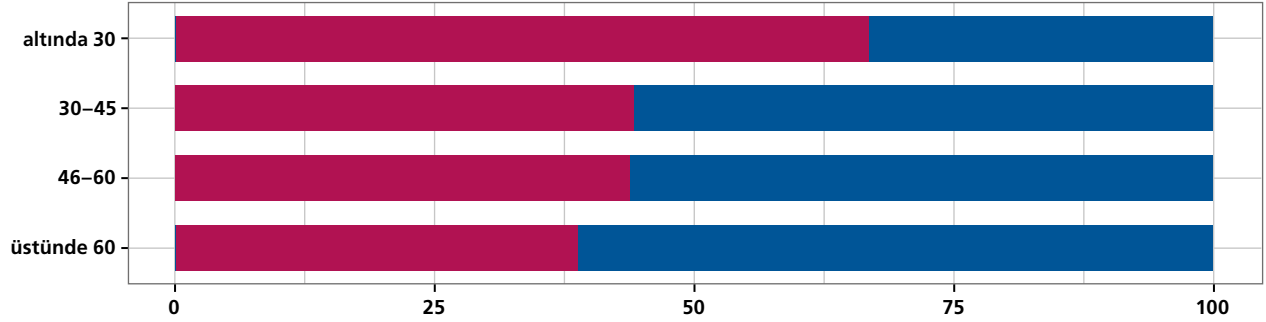
erkek

Yaş grupları

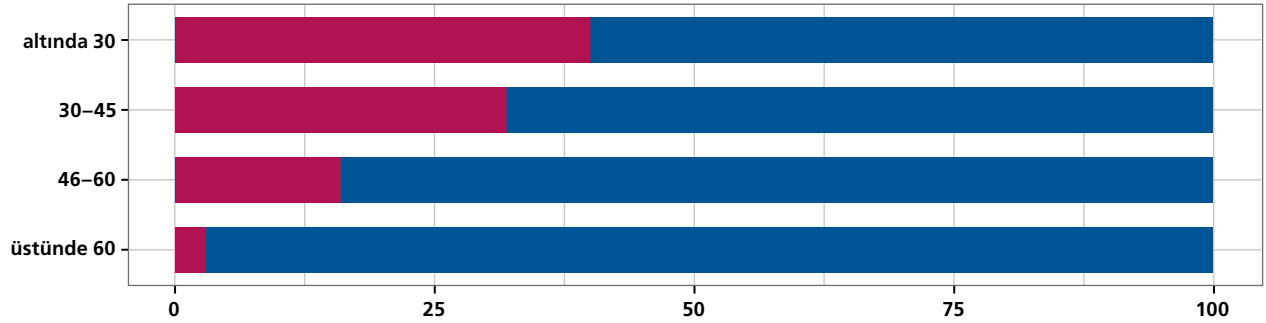
BİRLEŞİK KRALLIK

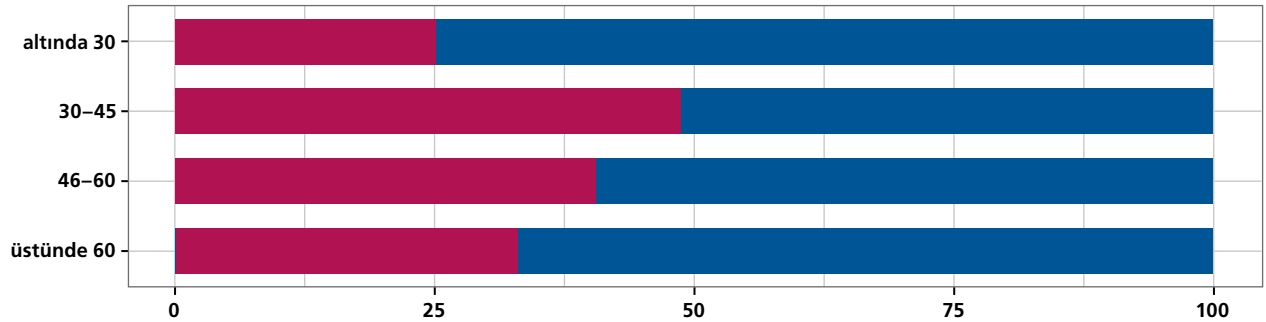
İSPANYA

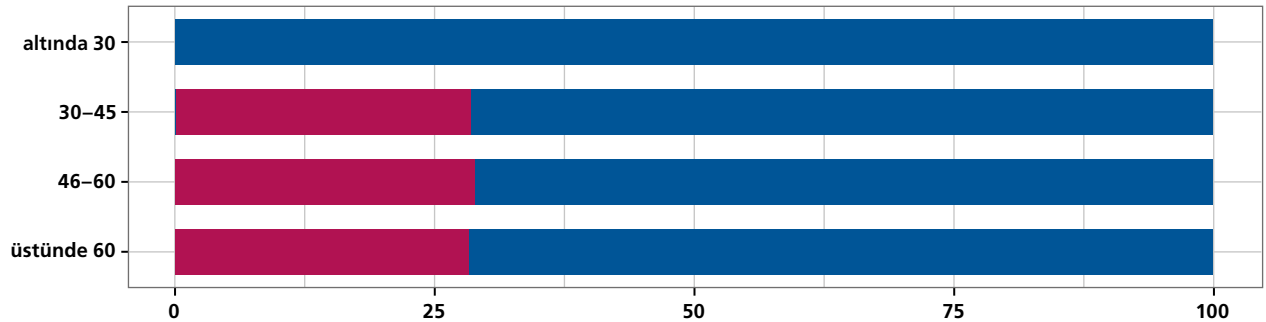
TÜRKİYE

FRANSA

POLONYA

oran (%)

ne sahip kişiler, İngiltere dışında, parlamentolarda neredeyse hiç temsil edilmiyor. Polonya'nın parlamentosunda düşük eğitim düzeyine sahip tek bir kişi bile yok, İspanya'daysa sadece 1 milletvekili var. Orta eğitim düzeyine sahip milletvekillerinin oranı %3 (Polonya) ile %9 (Fransa) arasında. Üniversite mezunlarının bu güçlü hakimiyeti dikkat çekicidir, çünkü araştırılan tüm ülkeler arasında büyük kurumsal farklılık olmasına rağmen bu durum neredeyse hepsinde aynı.

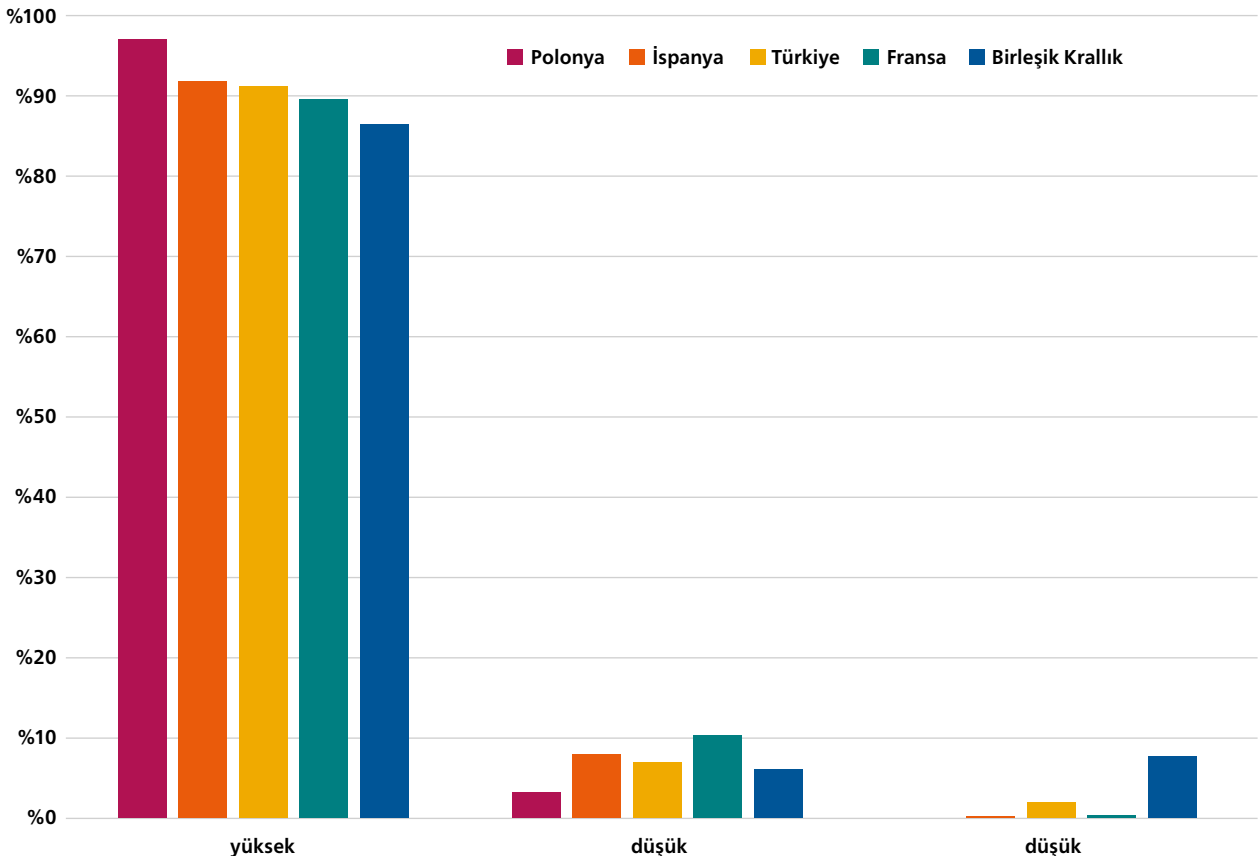
Parlamento üyelerinin eğitim seviyesinden ziyade mesleki geçmişlerine baktığımızda da benzer bir tablo ortaya çıkıyor. Yukarıda tanımlandığı gibi, tüm milletvekillerinin parlamentoya girmeden önce icra ettikleri meslekler kaydedildi ve Oesch sınıf şemasına göre bir sosyal sınıfta kategorize edildi. Milletvekillerinin oranı basitleştirilmiş dört sınıf şemasına göre Şekil 8'de gösterilmiştir. Bu noktada iki hususa özellikle değinmekte fayda var: Birincisi, işçiler ve orta hizmet sınıfı çalışanlar, ikisi birlikte nüfusun büyük bir çoğunluğunu oluşturuyor olsalar da, oran olarak oldukça düşük. Oesch Şeması'na göre, araştırdığımız ülkelerde sadece idare, kişiler arası ilişkiler veya teknik gibi alanlarda meslek eğitimi alarak veya çalışarak öğrenilen mesleklerde çalışanlar nüfusun %40 ile %50'si arasındadır.⁷ İkincisi, üst hizmet sınıfından gelen mil-

letvekillerinin oranı, yüksek öğrenim görmüş milletvekillerinin oranıyla benzerlik göstermektedir. Bu şaşırtıcı değil çünkü üst hizmet kademelerinde farklı çalışma mantığına sahip tüm akademik meslekler birleştirilmiştir. Eğitim düzeyine göre yapılan kabaca bir sınıflandırmadan başka, daha farklı kurulan 16 sınıf şeması bu noktada daha başka bir ayrım yapıyor. Üst hizmet sınıfından gelen milletvekillerinin oranı, kendi mesleklerinin dayandığı çalışma mantığına göre daha fazla ayrım yapılabilir.

Şekil 9'da görüldüğü gibi, milletvekilleri yapısında ülkeler arasında ilginç farklılıklar söz konusu. Öncelikle, özellikle Türkiye'de, serbest meslek sahibi (örneğin avukat veya doktor) girişimcilerin ve milletvekillerinin oranı %30'un üzerinde ve bu bakımdan araştırılan diğer ülkelere göre çok daha yüksektir. Bu, kişisel mali kaynakların Türkiye'de başarılı bir adaylık için çok önemli olduğunun bir göstergesi sayılabilir. İngiltere haricindeki tüm diğer ülkelerde en büyük ikinci milletvekili grubu sosyo-kültürel uzmanlardır. Ancak teknik akademik mesleklerden parlamentolarda sadece birkaç milletvekili bulunmaktadır. Öğretmenler, profesörler veya maaşlı çalışan doktorlar bu nedenle, söz gelişi mühendisler veya BT [Bilişim Teknolojisi- çn.] uzmanlarına göre çok daha fazla temsil edilmektedir. Üçüncüsü, milletvekillerinin açık ara en büyük oranı, parlamentoya girmeden önce "üst yönetim" istihdam sınıfında kategorize edilebilen işlerde çalışmıştır; İspanya, Fransa ve İngiltere'de bu oran %70 civarında. Bunlar, idari çalışma mantığıyla çalışan tüm akademik çalış-

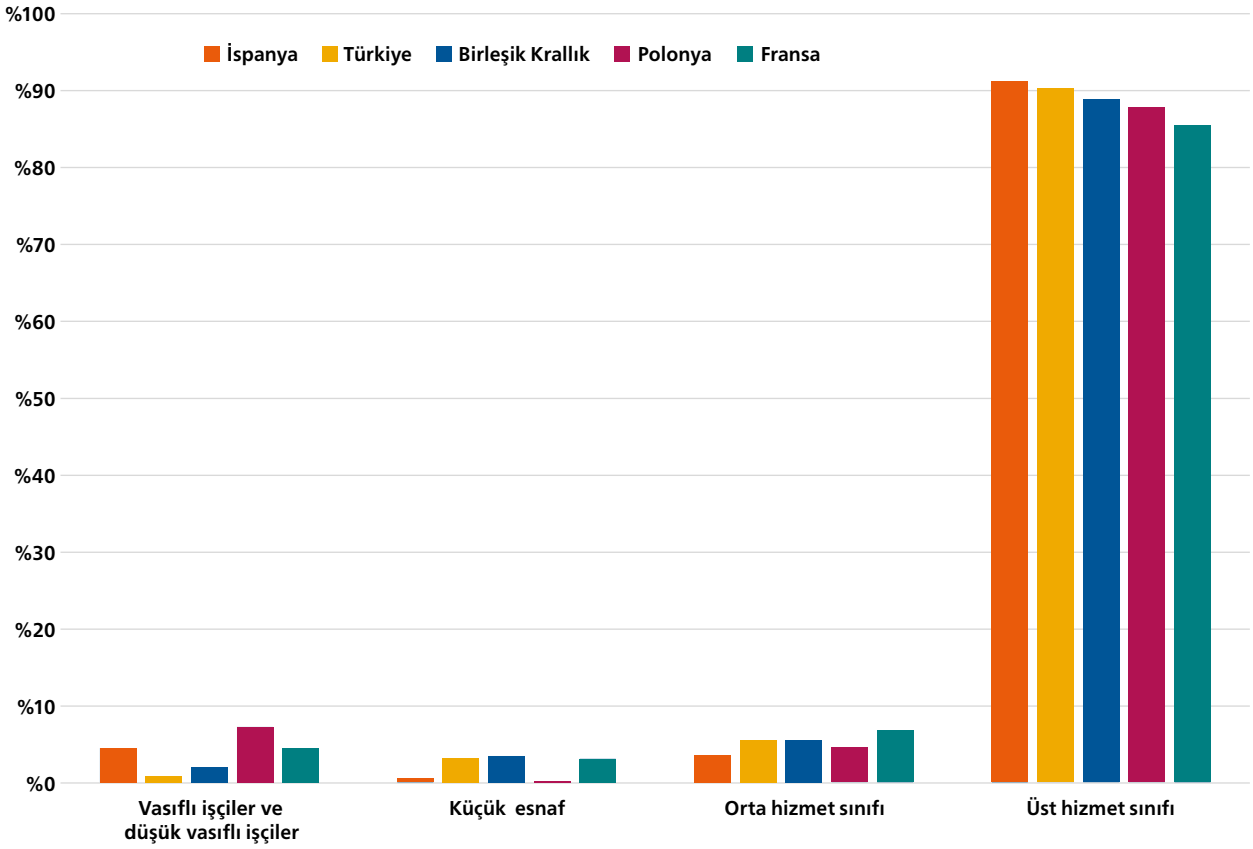
⁷ Bu sayılar, *European Social Survey* (ESS, Welle 2018) anket verilerine dayanıyor ve çalışan nüfusun yanı sıra emeklileri ve işsizleri de içeriyor ve en son icra edilen meslek dikkate alınıyor. ESS'de Türkiye için istihdam sınıfları ile ilgili güvenilir veri mevcut değil.

Şekil 7
Eğitim düzeyine göre parlamentoların yapısı

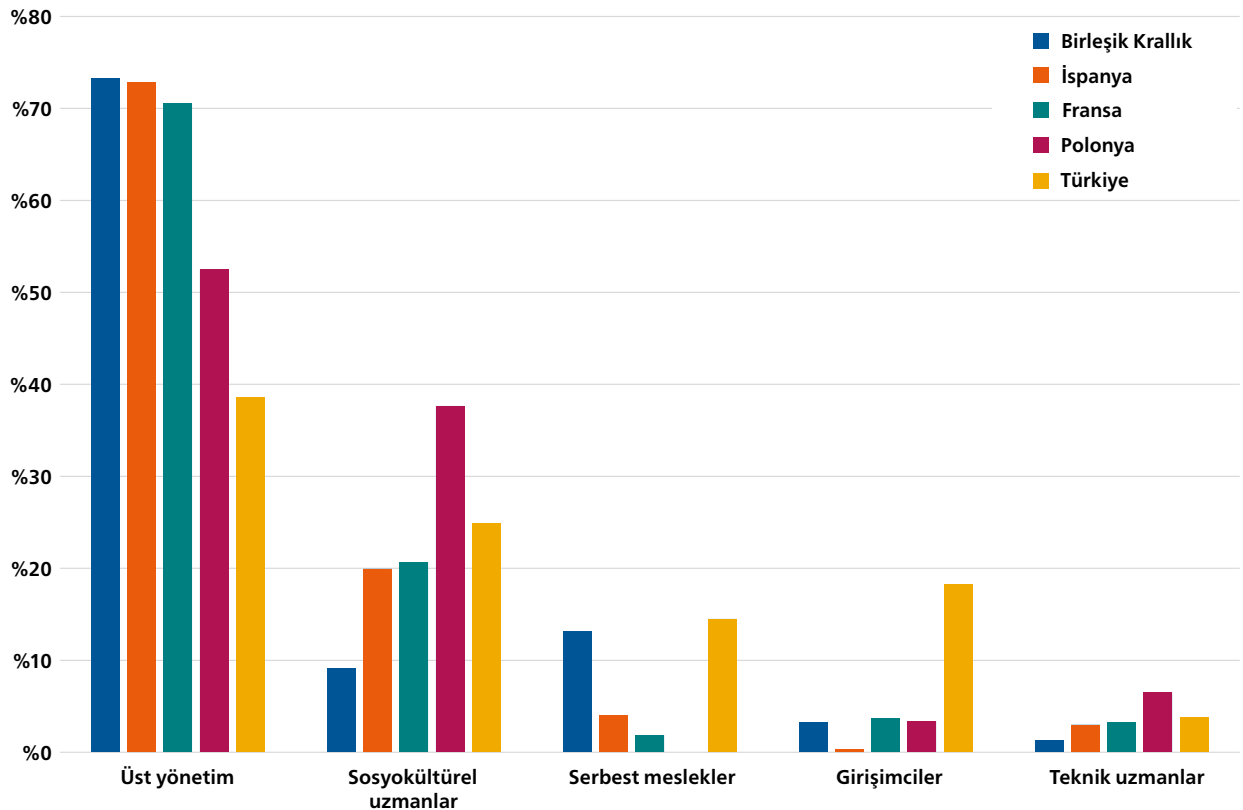
Şekil 8

Sosyal sınıfa göre parlamentoların yapısı

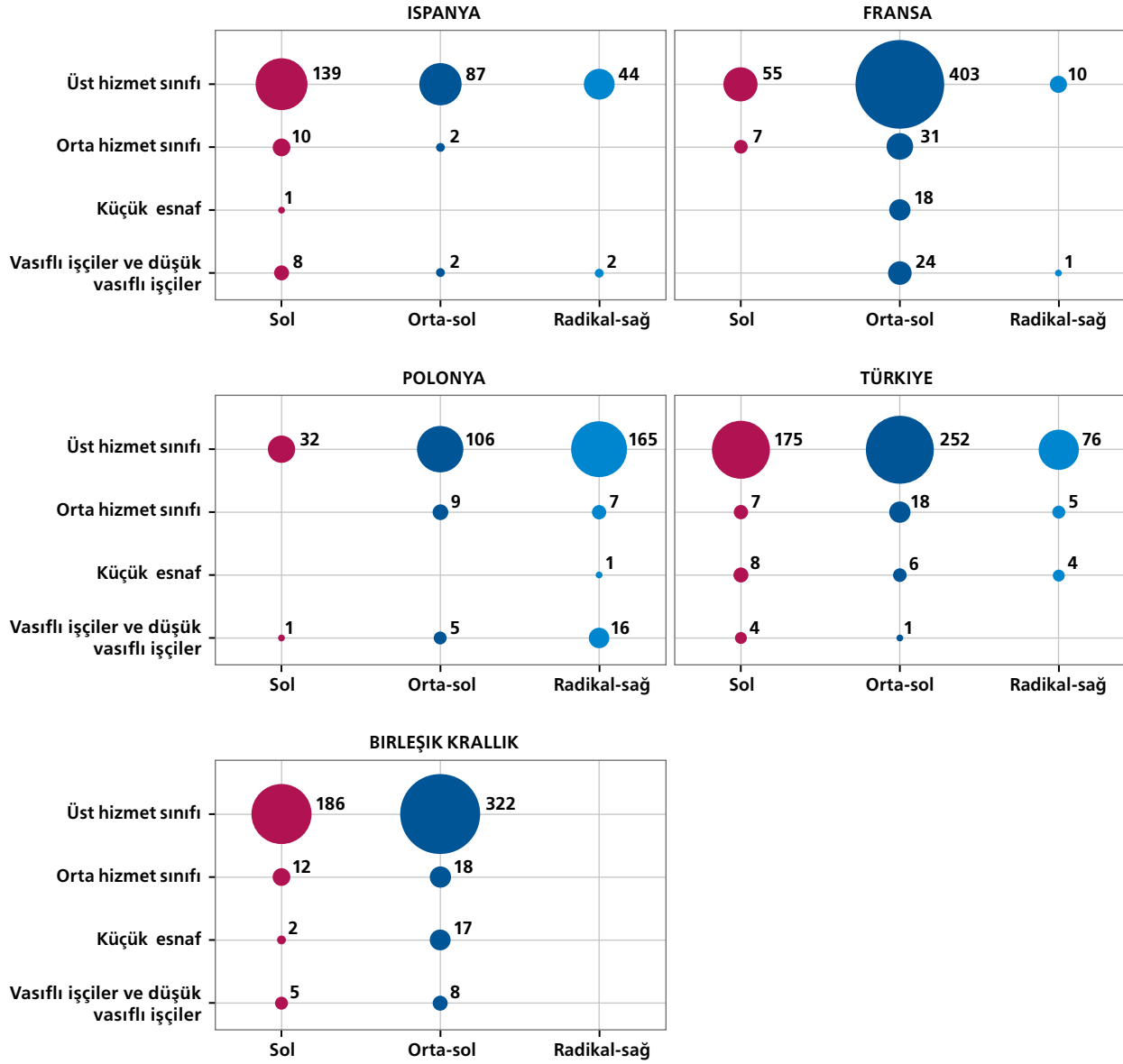

Şekil 9

Parlamentolarda üst hizmet sınıfı yapısı

Şekil 10
Partilerdeki işçiler

şanlardır (denetçiler, mali uzmanlar, maaşlı çalışan avukatlar vb.). Bu grup aynı zamanda siyasetle ilişkili olan tüm meslekleri de kapsamaktadır: Örneğin milletvekilleri veya bakanlıklardaki sözcüler, siyasi görüşlü vakıflarda veya bağımsız siyasi ofislerde ve başka alanlarda çalışanlar (milletvekilleri veya belediye başkanları).⁸ Özellikle İspanya, Fransa ve İngiltere’de siyasetle ilgili meslek grubu çok büyük, Polonya ve Türkiye’deyse biraz daha küçüktür.

Son olarak, partilerin meclise gönderdikleri işçi sayısında farklılıklar olup olmadığına bakalım. Örnek sayısının az olması nedeniyle sol, merkez sağ ve radikal sağ partilere odaklanacağız. Öncelikle Şekil 10’da tüm ülkelerde ve partilerde

vasıflı işçi ve düşük vasıflı işçi sayısının azlığı dikkat çekiyor. Hiçbir yerde milletvekillerinin %10’undan fazlası bu sosyal sınıflardan gelmiyor. Sağ partilerde 189 milletvekillinden 16’sının işçi sınıfından geldiği Polonya en yüksek orana sahip. Ancak, bu örüntüyü diğer ülkelerde göremiyoruz. İspanya’da, hem bağıl hem de mutlak anlamda parlamentoda en fazla işçi oranına sahip olan partiler sol partilerdir (158’den 8’i). Sonuçlar, genel olarak şu anda hiçbir parti ailesinin (artık) işçi sınıfını temsil etmediğini açıkça gösteriyor.

⁸ Bunların her zaman daha önce siyaset dışında bir meslek icra etmemiş olan “kariyer politikacıları” olup olmadığını elimizdeki verilerle kesin olarak söylemek mümkün değil, çünkü özgeçmişlerin tamamı elimize geçmedi. Bu kategori bir varsayımının ötesine geçmemektedir.

4

SONUÇ

Parlamentolar hiçbir zaman halkı birebir temsil etmediği gibi temsilciler ile temsil edilenler arasındaki her farklılık da siyasi bir önem taşımaz. Ancak sosyal gruplar arasındaki hayat şartları, yükselme fırsatları ve ayrımcılık deneyimleri konusundaki farklılıklar ne kadar büyük olursa, sosyal açıdan dezavantajlı grupların da temsil organlarında temsil edilmesi o kadar büyük önem arz eder. Tanımlayıcı temsil, sadece bu grupların siyasette liderlik yapabilecek yeteneğe sahip olduğunun sinyalini vermekle kalmaz, aynı zamanda parlamentolarda ele alınan konuları ve alınan kararları da etkiler. Özellikle yeni zorlukların üstesinden gelinmesi gereken durumlarda, farklı perspektiflerin dahil edilmesi önemlidir. Kaynak açısından fakir grupların yetersiz temsili, yanı sıra milletvekillerinin özgeçmişlerinin giderek daha çok homojen hale gelmesi parlamentoda mevcut farklı görüş açılarının daraltılmasına da yol açmaktadır. Beyaz erkeklerin egemen olduğu bir parlamentonun temsili olmadığını görüşü kamuoyunda yaygın olarak kabul görse de, akademik eğitime sahip olmayan kişilerin neredeyse hiç temsil edilmemesi pek sorun olarak algılanmamaktadır. Oysa birkaç yıldır yapılan siyaset bilimi araştırmaları parlamentoların sosyo-ekonomik yapısının da siyasi kararları etkilediğini göstermiştir.

Bu çalışmada, beş ülkenin eşitsiz temsil örüntülerini belgeledik. Özetle şu beş hususta kesin olarak denilebilir ki:

1. Tüm ülkelerde kadın temsili %50'nin altında olmakla birlikte yetersiz temsil oranında ülkeler arasında büyük farklılıklar olduğu görülüyor. Fransa ve İspanya'da kadın milletvekillerinin oranı Polonya veya Türkiye'dekinden daha yüksektir.
2. Gençlerin yetersiz temsil edilme eğiliminde olduğu, buna karşın yaşı ilerlemiş olanların nüfus içerisindeki oranına uygun, hatta aşırı temsil edildiği söylenebilir.
3. Bir yüksek okulu bitirmemiş olanlar her yerde bariz bir şekilde yetersiz temsil edilmektedir. Beş ülkenin hepsinde de bir "üniversiteliler parlamentosu" oluşmuş durumdadır.
4. Parlamentolar, araştırılan ülkelerdeki nüfusun meslek yapısını hiçbir şekilde yansıtmamaktadır. Milletvekillerinin çok yüksek bir oranı üst hizmet sınıfından gelmektedir. İşçilerse parlamentoya nadiren girebilmektedir.
5. Birçok parlamentoda "kariyer politikacıları" önemli bir grup teşkil etmektedir. Bu milletvekilleri, meslek hayatlarının büyük bir bölümünde siyasetle ilgili veya bir partiye yakın olan alanlarda çalışmışlardır.

Anılan hususlar her şeyden önce, akademik olmayan mesleklerden gelen insanların sayıca neden bu kadar yetersiz temsil edildiği sorusunu gündeme getiriyor. İşçiler, parlamentoda hiçbir zaman nüfus içindeki oranları nispetinde temsil edilmemiş olsa da bu araştırma giderek artan bir sosyal kapanma⁹ eğilimine işaret ediyor. Bu gelişmenin nedenlerini araştıran çalışmalarda henüz işin çok başında. Bazı çalışmalar, seçim ve adaylık süreçlerinde çeşitli noktalarda yapısal engellerin olduğunu ve daha az ayrıcalıklı sosyal sınıflardan gelen insanların büyük zorluklarla karşı karşıya kaldığını gösteriyor (Carnes 2018; Hemingway 2020b; Norris / Lovenduski 1995; Sojourner 2013).

En sık anılan dezavantajlardan biri, başarılı bir seçim kampanyası için gerekli olan maddi kaynakların yetersizliği ve zaman yokluğudur. Örneğin, Hemingway (2020b), 10 Avrupa ülkesinde uyguladığı aday anketleri aracılığıyla, işçi sınıfından gelen adayların bireysel seçim kampanyaları için daha az maddi kaynağa sahip olduklarını ve çok sonra "tam zamanlı" bir seçim kampanyasına kalkışabildiklerini söylediklerini gösteriyor. Maddi kaynakların yanı sıra esnek olmayan çalışma koşulları ve adayları desteklemeyen işverenler nedeniyle zaman konusunda da büyük sıkıntılar yaşıyorlar (Norris / Lovenduski 1995: 110-113). Bazı çalışmalar ayrıca, bireysel kaynak meselesinin dışında, sendikaların, akademik olmayan mesleklerden gelen insanları destekleme ve siyasi bir kariyer yapmaları için harekete geçirme konusunda katkıda bulunduğunu (veya bulunabileceğini) ileri sürmüştür (Sojourner 2013; Carnes 2018).

Sonuç olarak, parlamentolarda az ya da çok mesleki çeşitliliğe yol açan faktörler ve mekanizmalarla ilgili meselenin sosyal bilim araştırmalarının odak noktası haline gelmesi yenidir. Bugüne kadar yapılan çalışmalar genellikle tek tek ülkelerle veya tekil faktörlerle sınırlı kalmıştır. Elinizdeki çalışmanın da gösterdiği gibi bu mesele sadece gelecekte yapılacak araştırmalar açısından değil, demokratik temsilin kalitesi açısından da önem taşımaktadır.

⁹ Sosyal kapanma: Bir toplumsal grubun mevcut olanakları, aşağı veya yetersiz gördüğü başka gruplara kapatarak tekeline alması sonucunda oluşan tabiiyet durumunu anlatır [çn]

Kamusal tartışmalar ve yasama süreçleri sadece parlamento-
da hangi partilerin temsil edildiğine değil, temsilcilerin kim
olduğuna da dayandırılmadığı için ortaya çıkacak çarpık sos-
yal yapı bazı çarpık kararlar alınmasına da yol açabilir. Bu ne-
denle, eşitsiz temsil ve eşitsiz duyarlılık demokrasinin siyasi
eşitlik vaadiyle bağdaşmamaktadır.

KAYNAKÇA

- Armington, Klaus / Engler, Sarah / Leeman, Lucas** (2021): Comparative Political Data Set 1960–2019.
- Baker, Andy / Cook, Corey** (2005): Representing Black Interests and Promoting Black Culture: The Importance of African American Descriptive Representation in the U.S. House, in: *Du Bois Review: Social Science Research on Race* 2 (2), s. 227–246.
- Barnes, Tiffany D. / Gregory W. Saxton** (2019): Working-Class Legislators and Perceptions of Representation in Latin America, in *Political Research Quarterly* 35 (1), s. 1–19.
- Best, Heinrich** (2007): New Challenges, New Elites? Changes in the Recruitment and Career Patterns of European Representative Elites, in: *Comparative Sociology* 6, s. 85–113.
- Borwein, Sophie** (2021): Do ministers' occupational and social class backgrounds influence social spending? in: *Politics, Groups, and Identities*, s. 1–23, <https://doi.org/10.1080/21565503.2020.1854792>.
- Bovens, Mark A. p. / Wille, Anchrit** (2017): *Diploma Democracy: The Rise of Political Meritocracy*, Oxford: Oxford University Press.
- Broockman, David E.** (2013): Black Politicians Are More Intrinsically Motivated to Advance Blacks' Interests: A Field Experiment Manipulating Political Incentives, in: *American Journal of Political Science* 57 (3), s. 521–536.
- Carnes, Nicholas** (2012): Does the Numerical Underrepresentation of the Working Class in Congress Matter? in: *Legislative Studies Quarterly* 37 (1), s. 5–34.
- Carnes, Nicholas** (2013): *White-Collar Government. The Hidden Role of Class in Economic Policy Making*, Chicago: Chicago University Press.
- Carnes, Nicholas** (2015): White-Collar Government in the United States, in: *Swiss Political Science Review* 21 (2), s. 213–221.
- Carnes, Nicholas** (2018): *Cash Ceiling. Why only the Rich run for Office-and what we can do about it*, Princeton: Princeton University Press.
- Elsässer, Lea / Schäfer, Armin** (2018): Die politische Repräsentation von Frauen und der Umbau des Sozialstaats, in: *Politische Vierteljahresschrift* 59, s. 659–680.
- Elsässer, Lea / Hense, Svenja / Schäfer, Armin** (2021): Not just money: Unequal responsiveness in egalitarian democracies, in: *Journal of European Public Policy* 28 (12), s. 1890–1908.
- Espírito-Santo, Ana / Freire, André / Serra-Silva, Sofia** (2020): Does women's descriptive representation matter for policy preferences? The role of political parties, in: *Party Politics* 26 (2), s. 227–237.
- Fortin-Rittberger, Jessica / Eder, Christina / Kroeber, Corinna / Marent, Vanessa** (2017): How Party Systems Shape Local-National Gender Gaps, in: *Government and Opposition* 54 (1), s. 52–74.
- Funk, Kendall D. / Philips, Andrew Q.** (2019) Representative Budgeting: Women Mayors and the Composition of Spending in Local Governments, in *Political Research Quarterly* 72 (1), s. 19–33, <https://doi.org/10.1177/1065912918775237>.
- Gilens, Martin / Page, Benjamin I.** (2014): Testing Theories of American Politics: Elites, Interest Groups, and Average Citizens, in *Perspectives on Politics* 12 (3), s. 564–581.
- Griffiths, A. Phillips / Richard Wollheim** (1960): Symposium: How Can One Person Represent Another? in: *Proceedings of the Aristotelian Society, Supplementary Volumes* 34, s. 187–224.
- Hayo, Bernd / Neumeier, Florian** (2012): Leaders' Impact on Public Spending Priorities: The Case of the German Laender, in: *Kyklos* 65 (4), s. 480–511.
- Heath, Oliver** (2018) Policy Alienation, Social Alienation and Working-Class Abstention in Britain, 1964–2010, in *British Journal of Political Science* 48 (4), s. 1053–1073.
- Heidar, Knut / Pedersen, Karina** (2006): Party Feminism: Gender Gaps within Nordic Political Parties, in: *Scandinavian Political Studies* 29 (3), s. 192–218.
- Hemingway, Alexander** (2020): Does Class Shape Legislators' Approach to Inequality and Economic Policy? A Comparative View, in: *Government and Opposition* (online first), s. 1–24, <https://doi.org/10.1017/gov.2020.27>.
- Hemingway, Alexander** (2020b): *The unequal descriptive and substantive representation of class*, University of British Columbia, PhD thesis, <https://open.library.ubc.ca/collections/ubctheses/24/items/1.0395384>.
- Kitschelt, Herbert / Rehm, Philipp** (2014): Occupations as a Site of Political Preference Formation, in: *Comparative Political Studies* 47 (12), s. 1670–1706.
- Kroeber, Corinna / Marent, Vanessa / Fortin-Rittberger, Jessica / Eder, Christina** (2019): Still a glass ceiling? Tracing the limits to women's representation in elected office, in: *Comparative European Politics* 17 (1), s. 112–131.
- Mansbridge, Jane** (1999): Should Blacks Represent Blacks and Women Represent Women? A Contingent Yes, in: *The Journal of Politics* 61 (3), s. 628–657.
- Matthews, Austin S. / Kerevel, Yann p.** (2021): The Nomination and Electoral Competitiveness of Working Class Candidates in Germany, in: *German Politics*, (online first), s. 1–17, <https://doi.org/10.1080/09644008.2021.1874935>.
- Norris, Pippa / Lovenduski, Joni** (1995): *Political Recruitment: Gender, Race and Class in the British Parliament*, Cambridge: Cambridge University Press.
- O'Grady, Tom** (2019): Careerists Versus Coal-Miners: Welfare Reforms and the Substantive Representation of Social Groups in the British Labour Party, in *Comparative Political Studies* 52 (4), s. 544–578.
- Oesch, Daniel** (2006): *Redrawing the Class Map: Stratification and institutions in Britain, Germany, Sweden and Switzerland*, Houndmills / Basingstoke / Hampshire / New York: Palgrave Macmillan.
- Owens, Chris T.** (2005): Black Substantive Representation in State Legislatures from 1971–1994, in: *Social Science Quarterly* 86 (4), s. 779–791.
- Phillips, Anne** (1995): *The Politics of Presence. The Political Representation of Gender, Ethnicity, and Race*, Oxford: Oxford University Press.
- Pitkin, Hanna Fenichel** (1967): *The Concept of Representation*, Berkeley / Los Angeles / London: University of California Press.
- Schäfer, Armin** (2015): *Der Verlust politischer Gleichheit: Warum die sinkende Wahlbeteiligung der Demokratie schadet*, Frankfurt am Main: Campus-Verlag.
- Schakel, Wouter** (2021): Unequal Policy Responsiveness in the Netherlands, in: *Socio-Economic Review* 39(1), s. 37–57.
- Sojourner, Aaron J.** (2013): Do Unions Promote Members' Electoral Office Holding? Evidence from Correlates of State Legislatures' Occupational Shares, in: *International Labor Relations Review* 66 (2), s. 467–486.
- Wängnerud, Lena** (2009): Women in Parliaments: Descriptive and Substantive Representation, in: *Annual Review of Political Science* 12 (1), s. 51–69.
- Wängnerud, Lena / Sundell, Anders** (2012): Do politics matter? Women in Swedish local elected assemblies 1970–2010 and gender equality in outcomes, in: *European Political Science Review* 4 (1), s. 97–120.
- Williams, Melissa S.** (1998): *Voice, Trust, and Memory. Marginalized Groups and the Failings of Independent Representation*, in: Princeton: Princeton University Press.

YAZARLAR HAKKINDA

Lea Elsässer, Mainz Johannes Gutenberg Üniversitesi Siyaset Bilimi Enstitüsü'nde doktora sonrası araştırmacı olarak çalışmakta ve sosyal eşitsizliklerin siyasi temsile etkileri konusunu araştırmaktadır. Doktora tezini de Almanya'da sosyal eşitsizlikler ve siyasi temsil arasındaki ilişki üzerine yazmıştır.

Armin Schäfer, Mainz Johannes Gutenberg Üniversitesi'nde siyaset bilimi profesörüdür. Çalışma odak konuları ampirik demokrasi araştırmaları olup, özellikle sosyal ve siyasi eşitsizlikler arasındaki ilişkiyi araştırmaktadır.

Çeviri: dialecta.com

KÜNYE

Yayınlayan:
FES Regional Office for International Cooperation –
Democracy of the Future
Reichsratsstr. 13/5
A-1010 Wien
E-Mail: info.vienna@fes.de

Yayın Sorumlusu:
Johanna Lutz, Demokratie der Zukunft Direktörü

Proje Yöneticisi:
Michael Jennewein, Referent für Demokratie
und Ökonomie, Demokratie der Zukunft

İletişim: democracy.vienna@fes.de

Layout: pertext, Berlin | www.pertext.de

Yayında ifade edilen görüşler Friedrich-Ebert-Stiftung'un görüşlerini yansıtmak zorunda değildir. Friedrich-Ebert-Stiftung (FES) tarafından yayınlanan eserler FES'in yazılı izni olmadan ticari amaçlı kullanılamaz. FES yayınları seçim kampanyaları için kullanılamaz.

ISBN 978-3-98628-259-2

© 2022

EŞİTSİZ DEMOKRASİLER: PARLAMENTODA KİMLER OTUR(M)UYOR?

Beş AGİT ülkesinde parlamentonun sosyal yapısı

Özet: Birçok zengin sanayi ülkesinde önceki yıllara nazaran daha fazla kadının ve daha az „beyazın“ parlamentoda yer aldığı görülüyor. Çoğu yerde hala bariz bir temsil yetersizliği söz konusu olmakla birlikte siyasi içerme de giderek artmaktadır. Öte yandan, yasama organlarında içermekten ziyade dışlamayı işaret eden başka bir eğilim de belirmiş durumda. Örneğin, son yıllarda, siyasi elitin giderek „akademikleşmesine“ paralel olarak daha az ayrıcalıklı sosyal sınıfların siyasi süreçten genel olarak çekilmeye başladığı gözlemlenmektedir. Bunun yanı sıra, araştırmalar parlamentonun sosyal yapısının alınan siyasi kararlarla ilişkisini de göstermektedir.

Bu çalışmada beş AGİT ülkesinin bugünkü parlamentosunun sosyal yapısı cinsiyet, yaş, eğitim ve sosyal sınıf üzerinden söz konusu arkaplana dayalı olarak araştırılmaktadır. Araştırılan ülkeler (Fransa, İngiltere, Polonya, İspanya ve Türkiye) kurumsal bakımdan ve parlamentodaki siyasi parti yapısı açısından geniş bir yelpazeyi kapsayacak şekilde belirlenmiştir. Elde ettiğimiz sonuçlar, kadın temsiline her ülkede %50'nin altında olduğunu, ama yetersiz temsil oranının ülkeler arasında büyük farklılıklar gösterdiğini ortaya koyuyor. Ayrıca gençler de ülkelerin hiçbirinde yeterince temsil edilmemektedir.

En yüksek homojenlik düzeyine eğitim seviyesi ve meslek grupları üzerinden belirlediğimiz sosyal sınıflarda rastlanmaktadır. Beş ülkenin her birinde üniversite mezunlarının veya üst hizmet sınıflarının payı %85'in üzerindeyken, işçiler ve orta hizmet sınıfından gelen insanlar parlamentoya nadiren girebilmektedir. Mevcut araştırmadan elde edilen bulgular, akademik bir derecesi olmayan insanların neredeyse hiç temsil edilmemesinin, siyasi süreçte onların görüşlerine dair bir farkındalık eksikliğine yol açabileceğini gösteriyor.

Konuyla ilgili daha fazla bilgiyi burada bulabilirsiniz:
democracy.fes.de